

4.24 Felles (VO nr. 90)

4.24.1 Innledning

Kapitlet omhandler utgifts- og inntektsposter som sorterer inn under budsjett- og regnskapsskjema 1A/2A (drift/investering). Skjema 1A og 2A fremgår av tabellene 2.4.2 og 2.4.5 i del 2.4 foran. Aktuelle inntektsposter er skatt på inntekt og formue, statlig rammetilskudd, integreringstilskudd, vertskommunetilskudd og øvrige generelle statstilskudd. I tillegg føres renteinntekter/-utgifter, avdrag, utbytte, låneopptak og all annen finansiering av investeringer, samt interne finansieringstransaksjoner under kapitlet.

4.24.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.24.2.1 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019	Forslag 2020
Driftsutgifter	192 632	169 604	180 783	191 029	200 084	199 409
Driftsinntekter	1 886 485	1 910 739	1 984 709	1 985 850	1 998 618	1 995 744
Netto driftsinntekter	1 693 853	1 741 135	1 803 926	1 794 821	1 798 534	1 796 335
Investeringsutgifter	168 184	54 793	56 115	56 937	57 780	58 353
Investeringsinntekter	644 688	564 462	537 196	505 607	380 000	384 463
Netto inv. inntekter	476 504	509 669	481 081	448 670	322 220	326 110

4.24.3 De enkelte inntekts- og utgiftsanslagene

Rådmannens forslag til budsjett 2017 og økonomiplan 2017-2020 er som vist i tabellen under basert på en rekke inntektsanslag. I det videre gis det kommentarer til de enkelte anslag. Tabellen er ført opp med beløp i faste priser med 2017-kroneverdi.

Tabell 4.24.3.1 Oppsummering av inntektsanslag for økonomiplanperioden 2017-2020 (kr 1.000)

Anslag:	Tjeneste – Art	2017	2018	2019	2020
Skatteinntekter	8000 – 1870	748 703	748 703	748 703	748 703
Rammetilskudd	8400 – 1800	948 538	951 351	953 442	954 711
Frie inntekter (sum skatt og rammetilsk.)		1 697 241	1 700 054	1 702 145	1 703 414
Eiendomsskatt annen bolig	8001 – 1874	3 500	3 500	3 500	3 500
Eiendomsskatt boliger og fritidseiendom	8001 – 1875	109 400	112 400	115 400	118 400
Vertskommunetilskudd, ansvarsreformen	8400 – 1811	39 560	36 598	33 632	30 665
Investeringstilskudd grunnskolen	8400 – 1812	921	0	0	0
Kompensasjonstilskudd eldreomsorg mv.	8703 – 1813	6 576	6 494	6 411	6 329
Rentekompensasjon skoleanlegg	8703 – 1814	1 754	1 609	1 466	1 321
Avgiftspliktig salg av konsesjonskraft	3210 – 1650	1 000	1 000	1 000	1 000
Integreringstilskudd flyktninger	8500 – 1810	41 797	45 297	47 345	48 831
Vertskommunetilskudd, asylmottak	8500 – 1810	1 097	1 097	1 097	1 097

Frie inntekter

Kommunenes frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter. Frie inntekter er inntekter som kommunene i utgangspunktet kan disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk. I de senere årene har en andel av veksten i frie inntekter vært begrunnet med økt satsing innenfor prioriterte områder. De frie inntektene fordeles til kommunene gjennom inntektssystemet. Som det fremgår av tabellen over er anslaget på frie inntekter for Ringsaker kommune i 2017 på 1,697 mrd. kroner. Anslaget fremgår av beregningsteknisk dokumentasjon (Grønt hefte) til statsbudsjettet.

Skatt på inntekt og formue

Fordeelingen mellom skatteinntekter og rammetilskudd bestemmes blant annet av utviklingen i skattegrunnlagene og av de kommunale skattørene. Det er en målsetting om at skatteinntektenes andel av de samlede inntektene for kommunene skal utgjøre 40 %.

Forslag til skattører er fremmet i Prp. 1 LS (2016–2017) Skatter, avgifter og toll 2017. Det foreslås at den kommunale skattøren for 2017 holdes uendret på 11,8 %. Anslåtte skatteinntekter for Ringsaker i 2017 er blant annet basert på regjeringens forslag til skattøre.

Ringsaker kommunes skatteinngang i 2015 utgjorde 679,591 mill. kroner. Opprinnelig vedtatt skatteanslag for 2016 lyder på 713,199 mill. kroner. Dette er senere endret to ganger; ved behandlingen av 1. tertialrapport 2016, som følge av nye skatteanslag for kommunesektoren i revidert nasjonalbudsjett, og ved behandling av 2. tertialrapport 2016, på bakgrunn av ny informasjon om skatteinngangen i 2016 i forslag til statsbudsjett 2017. Ved utarbeidelse av skatteanslag for 2017 er det forutsatt at den faktiske skatteinngangen i 2016 blir på 729,249 mill. kroner, jf. nærmere omtale i 2. tertialrapport 2016.

Ved beregning av skatteanslaget for 2017 er regjeringens kommunevise anslag, som fremgår av beregningsteknisk dokumentasjon (grønt hefte), fulgt. Tallene nedenfor er oppgitt i faste priser med 2017 som kroneverdi.

Tabell 4.24.3.2 Skatteanslag for økonomiplanperioden 2017-2020 (kr 1.000)

SKATT	2017	2018	2019	2020
Faktisk inngang i 2015	679 249	679 249	679 249	679 249
+ 7,36 % økning i 2016	50 000	50 000	50 000	50 000
Anslått inngang i 2016 (2. tertial)	729 249	729 249	729 249	729 249
+ 2,67 % økning	19 454	19 454	19 454	19 454
= Skatteanslag (avrundet)	748 703	748 703	748 703	748 703

I statsbudsjettet er det lagt til grunn at kommunenes inntekter fra skatt på inntekt og formue vil utgjøre 148,5 mrd. kroner i 2017. Dette tilsvarer en vekst på 2,3 % fra det nivået som er anslått for 2016 i revidert nasjonalbudsjett. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2017 bygger på 0,7 % sysselsettingsvekst og 2,7 % lønnsvekst fra 2016 til 2017.

Rådmannen har valgt å følge regjeringens skatteanslag i opplegget for 2017. Dersom det viser seg at skatteinntektene utvikler seg annerledes enn anslått i budsjettet, vil en komme tilbake til dette ved tertialrapportene i 2017.

Rammetilskudd gjennom inntektssystemet

Gjennom inntektssystemet fordeles rammetilskuddet til kommunene ved utjevning av utgifter og skatteinntekter. Det overordnede formålet med utgiftsutjevningen og skatteutjevningen i inntektssystemet er å sikre utjevning av de økonomiske forutsetningene, for å kunne gi et likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

Gjennom utgiftsutjevningen i inntektssystemet skal kommunene i prinsippet fullt ut kompenseres for variasjoner i kostnader ved tjenesteytingen, som de selv ikke kan påvirke. Kostnadsnøkkelen er den mekanismen i inntektssystemet som i praksis sørger for dette, og som fordeler tilskudd til kommunene etter deres varierende behov.

Kostnadsnøkkelen er satt sammen av objektive kriterier som kommunene ikke kan påvirke gjennom egne valg og prioriteringer. Alderskriteriene er «grunnmuren» i kostnadsnøkkelen. Siden alderskriteriene ikke ivaretar etterspørselen etter kommunale tjenester fullt ut, er kostnadsnøkkelen supplert med ulike sosiale kriterier som ivaretar at etterspørselen også avhenger av levekår,

helsetilstand mv. Kostnadsnøkkelen inneholder egne kriterier som ivaretar variasjonen i kostnader ved å gi en enkelt tjeneste. Ulikt bosettingsmønster og kommunestørrelse gir slike kostnadsvariasjoner. Gjennom kostnadsnøkkelen og et oppdatert sett med kriteriedata beregnes utgiftsbehovet for den enkelte kommune. Gjennom inntektsutjevningen i inntektssystemet utjevnes delvis forskjeller i skatteinntekter.

Endringer i inntektssystemet

I kommuneproposisjonen for 2016 ble det varslet at det ville innføres et nytt inntektssystem for kommunene fra og med 2017. Ved behandlingen av kommuneproposisjonen for 2017 ga Stortinget tilslutning til Regjeringens forslag til nytt inntektssystem for kommunene. Endringene omfatter endringer i kostnadsnøkkelen, kompensasjonen for smådriftsulemper i inntektssystemet og de regionalpolitiske tilskuddene. De foreslåtte endringene ses i sammenheng med kommunereformen.

Det innføres et nytt bosettingskriterium basert på reiseavstander (strukturkriteriet) for å skille mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper på kommunenivå. Videre foretas det en gradering av dagens basistilskudd, slik at det ikke lenger blir gitt full kompensasjon for «frivillige» smådriftsulemper gjennom basiskriteriet. Basiskriteriet dekker i hovedsak administrative kostnader i kommunen. Det skal fortsatt gis full kompensasjon for smådriftsulemper på tjenestenivå grunnet bosettingsmønster. Regjeringen mener at dette bidrar til å gjøre inntektssystemet mer nøytralt med hensyn til kommunestruktur.

De regionalpolitiske tilskudd skal fortsatt være et viktig virkemiddel i distriktpolitikken for å oppnå næringsutvikling og en god samfunnsmessig utvikling. De regionalpolitiske tilskuddene knyttes tettere opp til den øvrige distriktpolitikken og gjør disse tilskuddene mer nøytrale med hensyn til kommunesammenslutninger. Innretningen på tilskuddene endres ved at dagens Nord-Norge og Namdalstilskuddet, distriktstilskudd Sør-Norge og småkommunetilskuddet erstattes med to nye tilskudd, ett for Nord-Norge og ett for Sør-Norge. Dagens småkommunetilskudd, som går til alle kommuner med mindre enn 3.200 innbyggere, videreføres som et eget småkommunetillegg innenfor de to nye tilskuddene. For å målrette tilskuddene mot kommuner med reelle distriktsutfordringer differensieres satsene i småkommunetillegget etter kommunens verdi på distriktsindeksen. Satsene for øvrige kommuner i distriktstilskudd Sør-Norge vris mer i retning av fordeling pr. innbygger og i mindre grad pr. kommune.

I kommuneproposisjonen ble det varslet at departementet ville utrede en modell der storbytilskuddet tildeles etter flere kriterier enn kun innbyggertall, og hvordan tilskuddet kunne styrke storbyer som rammes av oljeprisfall og omstilling av økonomien, herunder Bergen og Stavanger. Storbytilskuddet går til de fire største kommunene i landet etter folketall. Det gjøres ingen endringer i storbytilskuddet i statsbudsjettet. Regjeringen har i Revidert nasjonalbudsjett 2016 vedtatt andre, mer treffsikre tiltak for å gi Stavanger og Bergen mulighet til å møte omstillingsutfordringene.

Det etableres en ny tilskuddordning til mellomstore kommuner som slår seg sammen og dermed utgjør et sterkere tyngdepunkt i sin region. Ordningen skal omfatte kommuner som får over 9.000 innbyggere etter sammenslåingen. Det settes av 100 mill. kroner til ordningen i 2017 (halvårsvirkning).

I 2016 gis det veksttilskudd til kommuner som har hatt en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst høyere enn 1,5 prosent de siste tre årene. Fra 2017 reduseres grensen til 1,4 prosent. Dette innebærer at flere kommuner kommer med i ordningen.

Kommunal- og regionaldepartementet (KMD) har gjennomgått og oppdatert alle delkostnadsnøkler i inntektssystemet. Følgende delkostnadsnøkler inngår i samlet kostnadsnøkkel; grunnskole, barnehage, pleie og omsorg, kommunehelse, sosialhjelp, barnevern, administrasjon og miljø, samt landbruk.

Departementet har tatt utgangspunkt i dagens kostnadsnøkler og utført nye analyser av de ulike sektorene med et oppdatert datagrunnlag. De ulike delkostnadsnøklerne er oppdatert i tråd med endringer i befolkningssammensetning, bosettingsmønster, levekår og andre forhold. For 2017 vil sektorvektingen i kostnadsnøkkel for kommunene oppdateres årlig. Kostnadsnøkkel vil i større grad gjenspeile kostnadsutviklingen i de ulike sektorene og dermed gi et riktigere grunnlag for utgiftsutjevningen mellom sektorene. I 2017 vil sektorvektene bli beregnet ved hjelp av endelige Kostra-tall for 2015, og er korrigert for oppgaveendringer og innlemminger fram til og med Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017. Basert på nye analyser av de kommunale utgiftene legges det frem en oppdatert kostnadsnøkkel i utgiftsutjevningen.

Det vil bli foretatt ytterligere utredning av om kommunale veier kan inkluderes i kostnadsnøkkel, og departementet vil legge fram en vurdering senest i kommuneproposisjonen for 2018. Departementet vil også foreta ytterligere utredninger av vektningen på kriteriet for psykisk utviklingshemmede i kostnadsnøkkel for pleie og omsorg. I påvente av denne utredningen beholdes vektningen på dette kriteriet uendret. Departementet vil arbeide videre med å utvikle et kriterium for rus og psykisk helse, som kan fange opp variasjoner i utgifter til blant annet barnevern og sosialhjelp.

Under vises utgiftsutjevningen for Ringsaker basert på justert kostnadsnøkkel for 2017.

Tabell 4.24.3.3 Utgiftsutjevningen 2017

	HELE LANDET		RINGSAKER			Bruk av folketall 1.7.2016	
	Vekt	Antall	Antall	Indeks utg. behov	Utslag i %	Tillegg/ fradrag i utgiftsutjevning	
						Kr pr. innb.	Totalt
0-1 år	0,0053	119 509	599	0,7795	-0,12 %	-58	-1 957
2-5 år	0,1420	249 420	1 415	0,8823	-1,67 %	-831	-27 979
6-15 år	0,2674	629 357	4 021	0,9937	-0,17 %	-84	-2 836
16-22 år	0,0224	464 714	2 965	0,9923	-0,02 %	-9	-289
23-66 år	0,1029	3 015 909	18 978	0,9787	-0,22 %	-109	-3 675
67-79 år	0,0550	535 842	4 078	1,1836	1,01 %	502	16 910
80-89 år	0,0754	176 414	1 324	1,1672	1,26 %	627	21 113
over 90 år	0,0379	44 464	284	0,9934	-0,03 %	-12	-420
Basistillegg	0,0190	329	0,5930	0,2805	-1,37 %	-680	-22 890
Sone	0,0102	20 533 635	157 087	1,1898	0,19 %	96	3 242
Nabo	0,0102	9 332 455	60 431	1,0071	0,01 %	4	121
Landbrukskriterium	0,0021	1	0,0117	1,8147	0,17 %	85	2 865
Innvandrere 6-15 år ekskl Skandinavia	0,0072	46 161	213	0,7176	-0,20 %	-101	-3 404
Flytninger uten integreringstilskudd	0,0082	143 765	410	0,4435	-0,46 %	-227	-7 640
Dødlighet	0,0448	31 096	208	1,0403	0,18 %	90	3 024
Barn 0-15 med enslige forsørgere	0,0161	126 902	798	0,9780	-0,04 %	-18	-593
Lavinntekt	0,0101	253 412	1 321	0,8107	-0,19 %	-95	-3 201
Uføre 18-49 år	0,0063	91 374	783	1,3327	0,21 %	104	3 510
Opphopningsindeks	0,0093	217	1	0,6133	-0,36 %	-179	-6 022
Aleneboende 30-66 år	0,0189	441 527	2 545	0,8965	-0,20 %	-97	-3 276
PU over 16 år	0,0480	19 079	157	1,2798	1,34 %	668	22 489
Ikke-gifte 67 år og over	0,0448	335 234	2 425	1,1250	0,56 %	279	9 379
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0174	38 837	186	0,7435	-0,45 %	-222	-7 473
Innbyggere med høyere utdanning	0,0191	1 285 925	5 956	0,7203	-0,53 %	-266	-8 943
Kostnadsindeks	1,0000			0,98928	-1,07 %	-533	-17 947
Netto virkning statlige/private skoler							3 535
Sum utgiftsutjevning							-14 412

I indeks for beregnet utgiftsbehov er landsgjennomsnittet 1. Kommuner med en indeks som er større enn 1 har i henhold til modellen et utgiftsbehov pr. innbygger som er større enn landsgjennomsnittet, mens kommuner med en indeks mindre enn 1 har et utgiftsbehov som er lavere enn landsgjennomsnittet.

Tabellen over viser at Ringsaker har et beregnet utgiftsbehov som er 0,989 %, det vil si under landsgjennomsnittet. Det innebærer at Ringsaker relativt sett er litt mer lettdreven enn landsgjennomsnittet. Som følge av dette omfordeles 14,412 mill. kroner fra innbyggertilskuddet til kommuner som har et utgiftsbehov over landsgjennomsnittet.

På tross av en positiv befolkningsutvikling i Ringsaker de senere årene, med unntak av 2015, er den årlige veksten i folketallet fortsatt under landsgjennomsnittlig vekst. Dette innebærer et økonomisk tap på alderskriteriene i kostnadsnøkkelen. Uten den befolkningsveksten Ringsaker har hatt de seneste årene ville tapet vært betydelig større.

Skatteutjevning

Det er store variasjoner i skattegrunnlag mellom kommunene, noe som skaper store forskjeller i inntektsnivå. Forskjeller i skattegrunnlag blir, i motsetning til forskjeller i utgiftsbehov, kun delvis utjevnet gjennom skatteutjevningen.

Kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet får kompensert 60 % av differansen mellom egen skatteinntekt og landsgjennomsnittet, mens kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet blir trukket for 60 % av differansen mellom egen skatteinntekt og landsgjennomsnittet.

Kommuner med skatteinntekter under 90 % av landsgjennomsnittet får en tilleggskompensasjon på 35 % av differansen mellom egen skatteinntekt og 90 % av landsgjennomsnittet. Tilleggskompensasjonen er finansiert ved et likt trekk pr. innbygger for alle landets kommuner.

Sum frie inntekter

I Grønt hefte blir rammetilskuddet til hver enkelt kommune presentert. Ved utarbeidelse av budsjettet for overføringer gjennom inntektssystemet har rådmannen lagt til grunn Kommunal- og regionaldepartementets beregning av rammetilskuddet for Ringsaker. I tillegg er det benyttet prognosemodell for beregning av skatt og rammetilskudd fra KS, som samsvarer med departementets beregningsmodell.

Det må understrekes at beregningene vedrørende skatt og inntektsutjevning er beheftet med usikkerhet. I inntektsutjevningen, som legges til grunn i statsbudsjettet, benyttes folketall pr. 1.1.2016, mens en i den faktiske inntektsutjevningen for 2017 vil benytte folketall pr. 1.1.2017.

Det er den faktiske utviklingen i 2017, som ferdigberegnes i februar 2018, som gir det endelige tallet for netto skatteutjevning. I tabellen nedenfor har en søkt å oppsummere virkningene for Ringsaker kommune slik en har anslått det.

Tabell 4.24.3.4 Anslag for frie inntekter i økonomiplanperioden 2017-2020 (kr 1.000)

INNEKTSSYSTEMET - OVERFØRINGER	2017	2018	2019	2020
Innbyggertilskudd	784 801	787 281	789 054	789 997
Utgiftsutjevning	-14 412	-14 445	-14 464	-14 474
Overgangsordninger (INGAR fra 2009)	-3 396	-3 030	-2 693	-2 356
Saker med særskilt fordeling	5 619	5 619	5 619	5 619
Skjønnsmidler	3 500	3 500	3 500	3 500
Netto inntektsutjevning	172 426	172 426	172 426	172 426
Anslag rammetilskudd i 2017-priser	948 538	951 351	953 442	954 712
Skatteanslag	748 703	748 703	748 703	748 703
Anslag skatt og rammetilskudd i 2017-priser	1 697 241	1 700 054	1 702 145	1 703 415

Eiendomsskatt

Kommunestyret vedtok i k.sak 88/2006 å utskrive eiendomsskatt på alle næringseiendommer, forretningsbygg, boliger, fritidshus (hytter) og tomtegrunn i hele kommunen med virkning fra 2007 med unntak av de eiendommer som fremgår av eiendomsskattelovens § 5.

Eiendomsskatten ble ved kommunestyrets budsjettbehandling for 2016, jf. k.sak 95/2015 budsjettert til 107,2 mill. kroner tilsvarende 4,75 promille. Bunnfradraget ble i 2016 holdt uendret på kr 110.000.

I samsvar med forutsetninger for vedtaket om eiendomsskatt av 2016 er denne i 2017 justert for kostnadsvekst. Videre foretas en oppjustering av anslaget på eiendomsskatt med 3 mill. kroner som følge av nybygg/påbygg. Til sammen er det ført opp 112,9 mill. kroner i eiendomsskatt i 2017. Det er lagt inn en årlig opptrapping med 3 mill. kroner i perioden 2018-2020 basert på fortsatt økt bygging av hus, leiligheter og hytter. Dette gir en skattesats på 4,9 promille. Bunnfradraget videreføres med kr 110.000.

Salg av konsesjonskraft

Ringsaker kommune disponerer om lag 7,4 mill. kWh konsesjonskraft for salg eller bruk i egen virksomhet. Kommunen har avtale med Ishavskraft AS for salg av konsesjonskraft til spot NO1. Til fradrag før inntektsføring kommer produksjonskostnadene. Det er budsjettert med 1 mill. kroner i inntekter fra salg av konsesjonskraft.

Andre statstilskudd

Vertskommunetilskudd

Etter ansvarsreformen tidlig på 1990-tallet overtok 33 kommuner ansvaret for en rekke beboere hjemmehørende i andre kommuner. Formålet med den øremerkede tilskuddsordningen er å kompensere de 33 vertskommunene for de beboere som valgte å bli boende i institusjonskommunen.

Telling og uttrekk av midler ved frafall av beboere vil bli gjennomført hvert år fram til alle beboere har falt fra og tilskuddsordningen er avviklet i sin helhet. Tilskuddet til den enkelte kommune settes ned i forhold til antall beboere som faller fra. Ny telling av vertskommunebrukere pr. 1.1.2016 viser at det er 26 beboere igjen. Det har ikke vært frafall på brukere siden siste telling 1.1.2015. Tilskuddet for 2017 er budsjettert til 39,56 mill. kroner. Endelig tilskuddsbeløp vil først foreligge etter at statsbudsjettet er vedtatt.

Det er forutsatt et frafall av 2 brukere pr. år i økonomiplanperioden noe som innebærer at vertskommunetilskuddet vil bli redusert i gjennomsnitt med 2,965 mill. kroner hvert år i perioden 2018-2020, totalt 8,895 mill. kroner. Denne inntektsreduksjonen må dekkes inn fortrinnsvis ved at tjenesten til funksjonshemmede reduseres. Det vises til kommentarene i kapittel 4.5, budsjettansvar 449 ufordelt pleie og omsorg.

Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen

Tilskuddet skal kompensere for merutgifter som kommunene hadde til investeringer i skolebygg i forbindelse med skolestart for seksåringene tilbake til 1994. Kompensasjonen beregnes med utgangspunkt i den effektive renten på 9-12 måneders statskasseveksler pr. 1.7. tillagt en margin på 0,5 prosentpoeng. For 2017 er tilskuddet budsjettert med 0,921 mill. kroner. Tilskuddet gis til og med 2017.

Rentekompensasjon skoleanlegg

Stortinget vedtok i 2002 en statlig finansieringsordning hvor kommuner og fylkeskommuner skal få kompensert renteutgifter knyttet til nybygg, rehabilitering, opprustning og utbedring av skoleanlegg innenfor en gitt ramme. Ordningen gjaldt anlegg som er ferdigstilt etter 1.1.2002. I forbindelse med statsbudsjettet for 2009 ble ordningen gjeninnført.

Rentekompensasjon skal bidra til at kommunene og fylkeskommunene, over en 8 års periode, kan ta opp rentefrie lån på til sammen 15 mrd. kroner til rehabilitering og nybygg av skoler og svømmeanlegg. Ringsakers kvote er på 79,858 mill. kroner, og er benyttet fullt ut. Søknad om utbetaling innsendes når prosjektet er ferdigstilt. Hvis prosjektet er stort og går over flere år, er det også mulig å søke om utbetaling for et delprosjekt som er ferdigstilt.

Beregning av rentekompensasjonen skjer med utgangspunkt i et serielån med 20 års løpetid i Husbanken. Etter opplysninger fra Husbanken budsjetteres det med 1,754 mill. kroner i rentekompensasjon for 2017.

Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag - eldreplan og psykiatriplan

Kompensasjonstilskuddene følger av de investeringstiltak som er gjennomført og godkjent i forhold til tidligere opplegg for eldreplan og psykiatriplan. Tilskuddet gjelder alle sykehjemsplasser og omsorgsboliger med tilsagn om oppstartingstilskudd etter 1.1.1997, og skal sjablongmessig dekke utgifter til renter og avdrag, som påløp fra og med 1.1.1998. Etter opplysninger fra Husbanken budsjetteres det med 6,576 mill. kroner i samlet kompensasjonstilskudd for 2017.

Integreringstilskudd ved bosetting av flyktninger

Integreringstilskuddets intensjon er å dekke kommunesektorens gjennomsnittsutgifter til bosetting og integrering av flyktninger i bosettingsåret og de fire neste årene. Kommuner som bosetter flyktninger, mottar andel av tilskuddet pr. år pr. person i fem år. Ved flytting skal fra- og tilflyttingskommunene dele tilskuddet i flytteåret. For familiegjenforente utbetales tilskuddet over 3 år.

Tabell 4.24.3.5 Satser for integreringstilskudd i 2016

Bosettingsår	Satser 2016
Enslige voksne år 1	kr 234 000
Voksne år 1	kr 184 000
Barn år 1	kr 184 000
År 2	kr 220 000
År 3	kr 160 000
År 4	kr 83 400
År 5	kr 70 000
Enslige mindreårige	kr 184 000

Tilskuddet vil variere i forhold til hvor mange barn og voksne som bosettes i kommunen. Tilskuddet er likt for alle kategorier fra og med år 2. Tilskuddet betales ikke i sin helhet ved bosetting, men fordeles over 5 år. I tillegg kommer et særskilt tilskudd i forbindelse med bosetting av enslige mindreårige, f.o.m. bosettingsåret og frem til barnet fyller 20 år.

I k.sak 44/2016 ble det vedtatt å øke mottak og bosetting av antall flyktninger fra 64 til 90 pr. år, inkludert familiegjenforeninger. Det kommer færre asylsøkere til Norge og færre får innvilget opphold, noe som gjør at bosettingsbehovet er lavere enn tidligere plantall fra IMDi. På bakgrunn av

det nedjusterte bosettingsbehovet har IMDi anmodet Ringsaker kommune om å redusere sitt vedtak om å bosette 90 flyktninger til 80 flyktninger. Da det fortsatt er stor usikkerhet rundt antall flyktninger som vil bosettes i Ringsaker, har en valgt å budsjettere med 75 flyktninger og 10 enslig mindreårige asylsøkere og flyktninger i budsjett 2017. I budsjettet forutsettes det at bosettingen av 75 nye personer fordeler seg med 50 voksne og 25 barn. Det er stor usikkerhet knyttet til hvor mange av flyktningene som er enslig voksne, andre voksen og barn. I tabellen under vises forventet integreringstilskudd pr. år i økonomiplanperioden. Tilskuddssatsene for 2017 blir vedtatt i statsbudsjettet, og det er foreløpig lagt inn kr 500.000 i økt tilskudd som følge av økte satser.

Tabell 4.24.3.6 Integreringstilskudd ved bosetting av flyktninger 2017-2020

Bosettingsår	2017	2018	2019	2020
Enslige voksne	5 850 000	5 850 000	5 850 000	5 850 000
Andre voksne	4 600 000	4 600 000	4 600 000	4 600 000
Barn år 1	4 600 000	4 600 000	4 600 000	4 600 000
År 2	12 055 000	12 055 000	12 055 000	12 055 000
År 3	7 680 000	9 748 800	9 748 800	9 748 800
År 4	2 502 000	4 003 200	4 791 200	4 791 200
År 5	2 170 000	2 100 000	3 360 000	4 846 000
Enslig mindreårige	1 840 000	1 840 000	1 840 000	1 840 000
Økte satser 2017	500 000	500 000	500 000	500 000
Sum	41 797 000	45 297 000	47 345 000	48 831 000
Vertskommuetilskudd	1 097 000	1 097 000	1 097 000	1 097 000
Sum tilskudd	42 894 000	46 394 000	48 442 000	49 928 000

I tillegg til integreringstilskuddet er det budsjettert med 1,097 mill. kroner i vertskommunetilskudd knyttet til kommunens utgifter ved omsorgssenteret på Bjørkhol og Ringsaker EMA statlige mottak på Brumund skole.

Det forutsettes at utgiftene til bosetting av flyktninger dekkes av integreringstilskudd og vertskommunetilskudd. Økningen i integreringstilskuddet og vertskommunetilskuddet fra budsjett 2016 til budsjett 2017 på 17,57 mill. kroner er disponert til økte utgifter under Voksenpedagogisk senter, Barne- og ungdomsvern, Helsestasjoner, Sosiale tjenester og Servicesenteret.

Renter og avdrag

Norge har hatt lav rente i mange år, og renta har vært fallende siden 2009. Norges Banks styringsrente ble den 25. september 2015 historisk ved at den ble fastsatt til under 1,00 % og har siden blitt satt ned ytterligere to ganger. Styringsrenten har siden 17.3.2016 vært på 0,50 %. Utlånsrentene til kommunal sektor er forventet å ligge ca. 0,75 prosentpoeng høyere enn styringsrenten. I tillegg kommer eventuell margin.

For å sikre mest mulig forutsigbare låneutgifter på kommunens innlån har en inngått rentebytteavtaler på til sammen 1,280 mrd. kroner med ulike tidshorisonter. Disse er oppdelt i ulike avtaler på mellom 100 mill. kroner og 180 mill. kroner. Ved utgangen av 2016 vil om lag 55 % av låneporteføljen være på faste betingelser. Samtidig forsøker en å dra nytte av de lave korte rentene ved å holde resten av låneporteføljen på flytende betingelser. Det vil i praksis si 3 måneders NIBOR korrigeret for margin. Ringsaker kommune har nå rentebytteavtaler (rentesikring) med forfall i 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2024 og 2026. Avtalene er inngått på et tidspunkt da rentenivået var vesentlig høyere enn i dag. Et veiet gjennomsnitt gir en rente på 3,6 % for disse avtalene. En vil sammen med kommunens hovedbankforbindelse praktisere en rentestrategi som gir kontroll og forutsigbarhet med låneutgiftene.

Det aller meste av kommunens likvide midler er innestående som bankinnskudd hos hovedbankforbindelsen Sparebanken Hedmark. Selv om det ble oppnådd gode innskuddsbetingelser som et resultat av den siste anbudskonkurransen ved ny bankavtale, er det på grunn av den lave risikoprofilen som Ringsaker kommune ønsker å holde, vanskelig å oppnå noe mer enn de avtalte

innskuddsrentene på disse midlene. En vil imidlertid benytte tidsinnskudd av forskjellig lengde dersom dette vil øke avkastningen.

Med utgangspunkt i kommunens hovedbankavtale, og forventninger pr. dato om renteutviklingen, har rådmannen i sitt budsjettforslag benyttet satser som vist i neste tabell.

Tabell 4.24.3.7 Forutsetninger for renter og avdrag i økonomiplanperioden

	2017	2018	2019	2020
Rente innskudd	1,75 %	1,95 %	2,15 %	2,15 %
Rente nye lån	1,95 %	2,15 %	2,35, %	2,35 %
Avdragstid nye låneopptak	30 år	30 år	30 år	30 år

Renteinntekter og renteutgifter for 2017-2020 fremgår av budsjettskjema 1A i hoveddel I og av økonomisk oversikt hoveddel VII i økonomiplanens oversikter (rosa bok).

Kommunelovens § 50 nr. 7 fastsetter at kommunens samlede gjeld skal avdras med like årlige avdrag (serielån), samt at den gjenstående løpetiden for kommunens samlede gjeldsbyrde ikke kan overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskifte. Den veide levetiden fremkommer ved at ulike typer anleggsmidler avskrives over ulikt antall år. Avdragstiden for løpende lån er innenfor denne avdragsbegrensningen.

Det budsjetteres med at Ringsaker kommune årlig tar opp 30 mill. kroner i Startlån (formidlingslån). Ordningen er nærmere omtalt i kapittel 4.17.3. Oppfølging av kommunens formidlingslån ivaretas i et samarbeid med Lindorff AS. Renteutgifter og renteinntekter fra formidlingslån føres i driftsregnskapet, mens avdragsutgifter og mottatte avdrag blir ført i investeringsregnskapet.

Det er budsjettert med et samlet låneopptak i 2017 på 403,593 mill. kroner, hvorav Startlån utgjør 30 mill. kroner. Samlet for økonomiplanperioden er det ført opp investeringslån for om lag 1,124 mrd. kroner og formidlingslån for 120 mill. kroner.

Det vises til kapittel 2.4 og økonomiplanens talldel (kapittel 7.5 i rosa bok) for nærmere oversikt over utviklingen av kommunens lånegjeld.

Utbetalinger i forbindelse med kommunens kraftinteresser

I forslaget til budsjett 2017 og økonomiplan 2017-2020 har rådmannen innarbeidet en samlet utbetaling i form av et ordinært utbytte og renter på lån på til sammen 40,6 mill. kroner pr. år fra Eidsiva Energi AS. I den nye aksjonæravtalen som ble vedtatt i k.sak 47/2011 ble 1,5 mrd. kroner av selskapets kapital omgjort til et ansvarlig lån som det skal betales rente av. For Ringsaker kommunes del utgjør dette et ansvarlig lån til Eidsiva Energi AS på om lag 222 mill. kroner. Renteinntekter på dette utlånet er beregnet til 15,44 mill. kroner, og ordinært utbytte fra Eidsiva Energi AS er beregnet til 25,16 mill. kroner. Utbytte er redusert med 3,7 mill. kroner fra budsjett 2016 basert på signaler fra Eidsiva Energi AS om forventninger om redusert utbytte i årene fremover.

Investeringer

I nye bestemmelser for budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet og notat fra Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS), er det fastsatt at budsjettskjema 2B skal vise brutto investeringsutgifter, mens budsjettskjema 2A (VO 90) skal vise finansieringen av investeringene og i tillegg andre sentrale utgifter og inntekter i investeringsbudsjettet. Alle tilskudd på investeringer og salg av driftsmidler, som inngår i finansieringen av investeringer, føres i budsjettskjema 2A.

Merverdiavgiftskompensasjon investeringer

Merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer skal i sin helhet føres i investeringsregnskapet. Merverdiavgiftskompensasjonen bidrar således med egenfinansiering av investeringer, og inngår som en samlet finansiering av investeringsprosjektene.

Med bakgrunn i foreslåtte investeringer anslår rådmannen kompensasjonen for merverdiavgift ved kommunens investeringer utenom VAR-sektoren til 68,973 mill. kroner i 2017.

Tilskudd og salg av transportmidler og maskiner

I tabellen nedenfor vises anslag for tilskudd til delvis dekning av investeringsutgifter og salg av transportmidler og maskiner.

Tabell 4.24.3.8 Anslag for investeringsinntekter i økonomiplanperioden 2017-2020 (kr 1.000)

Prosjekt	Navn	2017	2018	2019	2020
60431	Tilskudd Stavsberg skole – liten flerbrukshall	0	0	0	-4 000
60441	Tilskudd Moelvhallen – svømmebasseng/flerbr.hall	0	0	-31 900	0
60917	Tilskudd til bygging av omsorgsboliger	0	-15 000	0	0
61208	Tilskudd til bygging/kjøp av boliger til flyktninger	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
70127	Flomsikring/elveforebygning del 2	-3 200	0	0	0
70135	Transportmidler - veg- salg av transportmidler	-100	0	0	0
70136	Større maskiner - veg- salg av maskiner	-50	0	0	0
70149	Transportmidler - park- salg av transportmidler	-50	0	0	0
70152	Riving av driftsstasjonen	-2 000	0	0	0
70156	Tilskudd terskler og erosjonssikring Brumunda	-2 400	-800	0	0
70171	Tilskudd sykkelvegtiltak Brumunddal	-6 000	0	0	0
70172	Flomsikring/elveforebygning del 3	0	0	-10 000	0
70173	Elvepromenaden del 4	-1 000	0	0	0
74004	Transportmidler - vann - salg av transportmidler	-100	-100	-100	-100
74004	Transportmidler - avløp - salg av transportmidler	-100	-100	-100	-100